

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРЕДМЕТА ТА ОБ'ЄКТА РЕГІОНОЛОГІЇ

Трансформація предмета та об'єкта регіонології (регіональної науки та регіональної економіки) розглядається у прямому та зворотньому зв'язку з тенденцією процесів централізації та децентралізації у світовому просторі, еволюцією форм та змісту суверенітету в економічному та політичному його розумінні, що, у цілому, знаходиться у залежності від домінуючого впливу у соціально – економічному середовищі кредитно – грошової та фінансових систем на чолі з центральними банками держав світу та наднаціональними банківськими інститутами. Трансформація предмета і об'єкта регіонології — це процес зміни змістовного наповнення регіонології у відповідь на соціальні, економічні, політичні та геополітичні зміни. Об'єктом регіонології традиційно є регіон як просторове, соціальне, економічне та політичне утворення. У сучасних умовах об'єкт трансформується в бік: розширення географічних меж дослідження (від локальних до глобальних регіонів); включення нових типів регіонів (цифрові, транскордонні, функціональні тощо); урахування глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Предметом регіонології у традиційному розумінні є вивчення закономірностей формування, функціонування, розвитку та взаємодії регіонів. Зміни у предметі регіонології пов'язані з: акцентом на міждисциплінарність (вплив економіки, політології, екології, культурології); зростанням уваги до регіональної ідентичності, самоврядування, конфліктності; вивченням регіональної безпеки та стратегій сталого розвитку.

До факторів трансформації правомірно віднести: глобалізацію і регіоналізацію (розмивання меж, поява глобальних мереж); політичну децентралізацію (зміцнення ролі регіонів у прийнятті рішень); економічні зміни (індустріалізація, постіндустріалізація, розвиток креативних індустрій); технологічний розвиток (цифровізація регіонального управління); геополітична напруженість (зростання ролі прикордонних і стратегічних регіонів). Еволюція регіональної економіки відображає перехід від просторового аналізу до комплексного управління регіональним розвитком з урахуванням соціальних, екологічних та технологічних чинників. Сучасна регіональна економіка інтегрує традиційні теорії з новими підходами, такими як економіка знань, кліматична адаптація та цифрова трансформація. Предмет і об'єкт регіональної економіки як науки змінювалися разом із еволюцією

економічної думки, розвитком суспільства та трансформацією територіальних господарських систем:

1. Ранні етапи (XIX – початок XX ст.): територіальний розподіл господарства. Об'єкт: географічний простір із його ресурсами, населенням та економічною діяльністю. Предмет: дослідження закономірностей розміщення виробництва (теорії Й. Тюнена, А. Вебера). Акцент: на фізичних факторах (клімат, родючість ґрунтів, транспортна доступність).

2. 1930–1960-ті роки: теорії регіонального розвитку. Об'єкт: регіони як окремі економічні одиниці. Предмет: механізми економічного зростання регіонів, міграція капіталу та робочої сили.

Основні теорії: полюси зростання (Ф. Перру), теорія центральних місць (Вальтер Крісталлер), азисева теорія експортної спеціалізації.

3. 1970–1990-ті роки: системний підхід і просторова організація. Об'єкт: взаємодія регіонів у національній та глобальній економіці. Предмет: територіальна організація господарства, регіональна політика, інфраструктура. Нові концепції: кластери (М. Портер), інноваційні системи регіонів, вплив глобалізації на регіональну економіку.

4. Початок XXI ст.: регіони в умовах глобалізації та цифровізації. Об'єкт: регіони як частини глобальних ланцюгів вартості, інтелектуальний капітал, інноваційні екосистеми. Предмет: сталий розвиток регіонів, роль інформаційних технологій у просторовій організації економіки, вплив кліматичних змін на регіональну економіку. Актуальні напрямки: розумні міста, цифрові платформи для регіонального управління, регіональні аспекти «зеленої» економіки.

Трансформація об'єкта і предмета регіонології відображає еволюцію від класичного географічного детермінізму до комплексного підходу, що враховує економічні, культурні та технологічні фактори. Ця динаміка підкреслює мінливість наукових парадигм у відповідь на глобальні виклики .

У результаті трансформації регіонологія стає не лише описовою, але й прогностичною та управлінською наукою, яка формує стратегії розвитку регіонів.

Література:

1. *Верменич Я.В. Регіональна інтеграція в умовах глобалізації: теорії та сучасні реалії / Відповідальний редактор В.А. Смолій. К.: Інститут історії України НАН України, 2018. 351 с.*